

Mariborski

Večernik

Leto III. (X.), štev. 182

Maribor, torek 13. avgusta 1929

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifu
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Znižanje naših vojnih dolgov na račun reparacij

KAKO NAMERAVAJO NA HAAŠKI KONFERENCI ODŠKODOVATI MA-
LE DRŽAVE ZA ZNIŽANJE REPARACIJSKIH PREJEMKOV OD NEM-
CIJE.

PARIZ, 13. avgusta. Po poročilih Agen-
ce Havas iz Haaga, bo obstojala prehod-
na rešitev spora z Anglijo v tem, da bo
angleški reparacijski delež zvišan in si-
cer tako, da bo stavljen Angliji na raz-
polago večji del preostalega zneska nem-
skega letnega plačila. Ker pa določa
Yangov načrt dodelitev preostalih zne-
skov manjšim državam, kakor Rumuniji,
Grški, Jugoslaviji in Portugalski, bo
dovoljena tem državam izravnavna v ob-
liki znižanja vojnih dolgov upniškim dr-
žavam. Z zastopniki interesiranih držav
so se že danes pričela pogajanja, danes
popoldne pa se sestane francoska de-
legata, finančni minister Cheron in Lou-
cheur z jugoslovanskim zunanjim mini-
strom dr. Marinkovićem, da nadaljujeta
zapričeta pogajanja. Počakati pa je se-
veda še treba, kako stališče bo zavzela

angleška delegacija napram taki rešitvi
načrta.

LONDON, 13. avgusta. V zvezi s kon-
ferenco v Haagu posvečajo tukaj veliko
pozornost znakom bližajočega se fran-
cosko-italijanskega zbližanja. To velja
posebno udeležbi francoskega generala
Gourauda na italijanskih manevrih. Ge-
nerala Gourauda je povabil italijanski mi-
nistrijski predsednik Mussolini osebno.
Ta generalni obisk v Italiji je vzbudil v
vseh angleških političnih in diplomatičnih
krogih veliko nezaupanje, čeprav gene-
ral Gouraud zagotavlja, da se o priliki
svoje potoke v Italijo nikakor ne bo po-
gajal z Mussolinijem. Temeljna strem-
ljenja angleške politike, da se doseže v
Evropi ravnovesje sil, je izjavil general
Gouraud, pa sicer ne izključujejo zbliža-
nja med Francijo in Italijo.

„Grof Zeppelin“ pred startom

NEMŠKI ZRAČNI KOLOS ODPOTU JE DANES ALI NAJKASNEJE JU-
TRI PONOČI NA POTOVANJE OKROG SVETA.

FRIEDRICHSHAFEN, 13. avgusta. —
»Grof Zeppelin« bo najbrže še danes po-
noči startal za polet okrog sveta, vsek-
akor pa najkasneje v noči od srede na
četrtak. Že določena pot bo šla preko
Gdanska in Leningrada ob obali Ledene-
ga morja proti Tokiju. Dr. Eckener sme-
tra, da bo preletel to linijo v 5 dneh,
progo čez Tiho morje največ v 4 in pol
dneh, od San Francisca v New York v
2—3 dneh in zadnjo linijo New York -
Friedrichshafen v 80 urah.

Zračni kolos je za svojo svetovno vo-
žnjo že popolnoma razprodan. Cena za
osebo znaša 9.000 dolarjev. Akcijski ra-
dius zrakoplova znaša 13.000 kilometrov.
Dr. Eckener upa, da bo imel nad Sibirijo
vetrove za seboj, kar bi omogočilo hi-
trost 135 km na uro.

V Tokiu se že vrše veličanske pripra-

ve za čim dostojnejši sprejem zrakoplo-
va in njegove posadke. Dr. Eckener pa
se boji, da bi ga mogli na Japonskem ta-
ko dolgo zadržati, da ne bi mogel absol-
virati poleta okrog sveta v 27 dneh.

Med potniki se nahaja samo ena žen-
ska in sicer angleška novinarka lady
Droumond-Hay. Vsak potnik sme imeti
s seboj 7 kg prtljage, za vsak nadaljni
kilogram pa mora plačati pol odstotka
celokupne vozne cene. Ta določba ima
namen, da se omogoči zrakoplovu čim
večja založitev s potrebnimi gonilnimi
snovmi. Dr. Eckener je bil naprošen od
neke tvrdke v Drezdenu, da bi transpor-
tiral neki klavir v Tokio, kar pa je mora-
lno odkloniti. Nad sovjetsko Rusijo bo spu-
stil dr. Eckener venec za nemške vojake,
ki so padli tamkaj v svetovni vojni.

Šahovski veleturnir v Karlovih varih

Stanje po prvi polovici turnirja.

Včeraj so bile odigrane samo vse v ne-
deljo v 10. kolu prekinjene partije. Niem-
covič je porazil Johnera, Capablanca dr.
Treybala, Bogoljubov Colleja, Grünfeld
dr. Beckerja, ki je bil kontumaciran.

Remis so končale igre: Mattison - dr.
Euwe, Gilg Canal in Saemisch - Yates,
Martija Grünfeld - Menšikova iz 9. kola
je bila ponovno prekinjena.

Končno stanje po 10. kolu je torej sle-
deče: Spielmann 9, dr. Vidmar in Capa-
blanca 7, Bogoljubov in Niemcovič 6 in
pol, Euwe in Rubinstein 6, Grünfeld 5 in

Za kongres je vladalo med pedagogi
vsega sveta ogromno zanimanje. Zadnji
tak kongres se je vršil v Locarnu, kjer
se je zbralo krog 1200 delegatov. Da je
na sedanji kongres prišlo 2000 delegatov,
dokazuje ogromno zanimanje za veliko
vprašanje, pri čemer je treba pripomniti,
da je iz Danske samo 250 delegatov, ki
so dobili dopust. Zakaj na Danskem se
je baš začetkom avgusta pričel redni
šolski pouk. Značilno je, da iz naše drža-
ve ni bil prijavljen niti en delegat, dočim

pol (1), Mattison 5 in pol, Canal, Johner,
Marshall in Saemisch 5, dr. Becker in
Gilg 4 in pol, dr. Tartakower in Yates 4,
Colle in Maroczy 3 in pol, dr. Treybal
3, Thomas 2, Menšikova 1 (1).

S tem je končana prva polovica turnir-
ja. Velejostri in mojstri so se ob koncu
prve polovice placirali skoro točno na
mesta, ki jim pripadajo po moči igre, pre-
seneča le, da vodi Spielmann kar z obe-
ma točkama. Sploh je končala prva po-
lovica turnirja najkasneje za dunajske-
ga velejostra Spielmana, ki si je pri-
boril od 10 dosegljivih točk 9, med njimi
8 zmag in samo 2 remisa (proti dr. Vid-
marju in dr. Tartakowerju). Vprašanje
pa je, ali bo Spielmannu sreča tudi vna-
prej še tako mila in ali v drugi polovici
ne bo omagal, kar je pri njem običajno.

je Bolgarska poslala svojo oficijelno de-
legacijo. Navzoče so mnoge svetovne pe-
dagoške kapacitete, med njimi največji
živeči pedagogi sveta dr. Maria Montes-
sori, prof. Delcroey iz Bruslja, dr. Rugg
s vseučilišča Columbia, Helen Pankhurst
i. t. d.

Z zanimanjem pričakujemo sklepov v
zgodovinskem dvorcu Kronbornu, ki je
biser renesančne gradbene umetnosti in
ki je bil last prince Hamleta, katerega je
ovekovečil veliki Shakespeare.

Vsekakor pa mu je že sedaj zasigurano
eno prvih nagrad, ker ima presežek 2
točk pred Vidmarjem in Capablancem.

Bivši svetovni prvak Capablanca je
očividno zopet v polni formi. Dočim je
prvih 5 iger končal remis, pa je v na-
slednjih petih izvojeval 4 zmage in dose-
gel samo 1 remis. On je vsekakor zelo
nevaren konkurent Spielmannu za prvo
nagrado in je vrh tega poleg Spielmana
edini, ki v prvi polovici turnirja ni do-
živel nobenega poraza.

Naš velejostri dr. Vidmar bi moral
biti pravzaprav na drugem mestu z 8
točkami, da ni v že dobljeni igri proti
Johneru napravil potem usodno pogre-
ško in potem igro celo izgubil.

Bogoljubov, za katerega je sedanji tur-
nir z ozirom na njegov bližajoči se match
z Aljehinom za naslov svetovnega šahov-
skega prvaka, nedvomno izvrstna treu-
ža, se polagoma, a sigurno spravlja v
ospredje. Tako on, kakor tudi genijalni
Niemcovič sta Capablanci in Vidmarju
tik za petami.

V sijajni formi sta tudi poljski prvak
Rubinstein ter nizozemski velejostri-
amateur dr. Euwe.

Ves šahovski svet z veliko napetostjo
pričakuje razvoj druge polovice turnirja
v Karlovih varih. Favoriti so si ob za-
ključku prve polovice turnirja tako blizu,
da more postati vsak poraz za vsakega
naravnost usoden. Toliko je že sedaj go-
tovo, da se bo boj za prve tri nagrade
vršil med Spielmannom, Vidmarjem, Ca-
pablancem, Niemcovičem in Bogoljubovom

Anton Morocutti †

Davi je umrl v Sv. Lovrencu na Po-
horju, kjer se je mudil na letovišču, višji
sodni svetnik v pokoju, g. Anton Moro-
cutti, oče zdravnika dr. Kamila Moro-
cuttija. Dosegel je starost 68 let.

Uspehi violinista Balokovića

Slavni hrvatski goslač Zlatko Ba-
loković že več let stalno prebiva v
New Yorku ter z največjim uspehom
prireja koncerte po celi Severni Ame-
riki. Vsako leto enkrat pride tudi v
Evropo, kjer ugledni kritiki istotako
zelo laskavo pišejo o njegovih kon-
certih. Ko je v minoli koncertni se-
zoni obhodil severno in srednjo Ev-
ropo (Nemčijo, Švedsko, Norveško,
Dansko, Anglijo, Češkoslovaško, Polj-
sko itd.), so največji svetovni listi —
nemški, francoski, angleški, ameriš-
ki itd. — prinašali o njem najbolj las-
kave ocene. Nemški listi so ga nazi-
vali »kroatischer Habermann«, ame-
rikanski pa »mladi Fritz Kreisler«.
Baloković stanuje, odkar se je ože-
nil, sicer stalno v New Yorku, toda ob
priliki evropskih turnej vedno obišče
tudi svoje roditelje na posestvu Mo-
drušpotok. Na francoski Rivijeri ne-
daleč Nizze pa si je sezidal dvorec
»Chateau de la Chevre d'or. Elze-
village A. M. France«.

Dne 19. novembra bo že koncertiral
v Pragi in potem teden dni po celi
Češkoslovaški. Dne 29. novembra bo
nastopil v Varšavi ter bo do 15. de-
cembra absolvirati na Poljskem 10
koncertov. Nato se vrne na enome-
sečni odmor na svoj dvorec ob Rivi-
jeri. Dne 15. januarja 1930 nastopi tur-
nejo po Nemčiji (40 koncertov). Kon-
cem januarja 1930 bo koncertiral v
Berlinu v koncertu Čajkovskega pod
vodstvom prof. Grata in v koncertu
Brahmsom pod glasovitim dirigen-
tom Brung Walterjem. V drugi polo-
vici marca bi imel koncertirati v Spa-
niji, toda odločil se je za Jugoslavi-
jo, »ako se bo — kakor piše — dalo
kaj definitivnega dogovoriti«.

Stara ali nova šola?

Dne 8. t. m. je bil na gradu Kronbornu
v malem danskem mestu Helsingør otvor-
jen svetovni mednarodni pedagoški kon-
gres. Udeležuje se ga nad 2000 udelež-
cev iz vseh držav sveta. Na programu
je nad 300 predavanj in referatov. Pred-
seduje gospa Beatrice Ensör.

Tako kratko poročilo iz Kodanija. Na
prvi pogled čisto nedolžna in enostavna
stvar, ki se tiče samo pedagogov. In
vendar ni tako. Kongres ima širši pomen.
Zakaj na kongresu se bo bila velika bit-
ka med pristaši stare formalistične šole
in med pristaši novih pravcev v reformi
šole po načelih moderne pedagoške ve-
de. Ker se je tudi pri nas v Sloveniji med
pristaši obeh struj že pred leti pričela ži-
vahna znanstvena kampanja, ne bo brez
interesa, ako se nekoliko pomudimo pri
tem zanimivem pojavu.

Kongres so sklicali pristaši nove šole,
prisostvuje pa mu veliko število prista-
šev stare šole. Oboji bodo v predavanjih
in diskusijah iznesli svoja mišljenja. Ni
slučajno, da se ta kongres vrši v Dansk.
Znana je izredna organizacija danskega
šolstva, znana tudi splošna visoka pro-
svetljenost danskega prebivalstva. Dan-
ska danes ne pozna več analfabetov. —
Danska pa se je tudi tekom zadnjih let
menda najbolj med vsemi državami po-
tom svojih neštetihi pedagogov bavila s
študijem umetnosti stare ali nove šole.
Ni pa ostala samo pri teoretičnem pro-
učevanju, ampak je poskušala novo šolo
uvesti tudi v praksi. V mnogih mestih so
tam uvedli popolnoma nove šole, v kate-
rih se je pouk v zadnjih treh odnosno
štirih šolskih letih vršil po naukih in prin-
cipih nove šole. V praktičnem delu, v
svobodni naravi so preizkušali uspehe
in neuspehe nove šole. Vsako leto ob za-
ključku šolskega leta so lahko prišli po-
samezniki, ki so se za to zanimali, v te
šole, da vidijo uspehe odnosno neuspehe.
Potem so bili spisani nešteti članki v li-
stih, vršile so se diskusije, izdajale knji-
ge itd. Stori se je vse, da se praktično
pokažejo prednosti nove šole in da se
more primerjati delo stare in nove šole.

Vendar pa dosedanje izkušnje še niso
dale jasne slike. Niso se še pokazali ob-
risi temeljnih načel, po katerih bi mogla
nova šola dosežati praktično večje uspe-
he nego stara. Nasprotno je diskusija po
štirih poskusnih letih še ostrejša, na-
sprotna v nazorih še večja. Na eni strani
čujemo navdušeno odobravanje in doka-
vprašanje, pri čemer je treba pripomniti,
strani pa uničujočo kritiko z dokazi o
nemogočnosti nove šole in njenem popol-
nem neuspehu. Še vedno torej ni podana
jasna pot, po kateri naj hodi moderna
šola in pouk v njej, da doseže čim naj-
boljše uspehe. Sami danski pedagogi, ki
so na eni strani vodili praktične poskuse
z novo šolo in na drugi strani primerjali
uspehe nove z onimi stare šole, se še
niso mogli jasno opredeliti. Zato je bilo
treba stvar predložiti širokemu forumu
kompetentnih činiteljev, da se razčisti-
jo pojmi in se ustvari podlaga za čim uspe-
šnejše nadaljnje delo. V tem leže vzroki
za sklicanje kongresa.

Starost mariborskih javnih zgradb

KDAJ SO BILE ZGRAJENE POEDINE MARIBORSKE JAVNE ZGRADBE IN KATERE SO NAJSTAREJŠE.

Najstarejše mariborsko javno poslopje, ker letnica o nastanku gradu ni natančno znana, je naša stolnica, ki je bila, seveda ne v sedanjem obsegu, zgrajena l. 1150. L. 1445. ji je bila prizidana sedanja južna ladja, l. 1494. je bila gotsko prestilizirana glavna ladja, l. 1521. pa je bil zgrajen sedanj kor. Takoj za stolnico prihaja po starosti cerkev sv. Magdalene; zgrajena je bila prvič l. 1288., a je v prvi polovici 15. stoletja pogorela in bila v sedanj obliki obnovljena l. 1788. — Zelo star pa je tudi mestni magistrat, ki je bil zgrajen l. 1515; sedanj balkon z mestnim grbom je bil dograjen l. 1565, ura na stolpu pa je od l. 1900 in je stala občino 500 goldinarjev. Mestni grb, ki je imel prvotno namesto goloba orla, je ohranjen že iz neke listine l. 1288. Grad, ki je bil nekoč mnogo večji kakor je sedaj, je l. 1882. kupil predzadnji lastnik baron Twiekl ter ga spremenil v stanovanjsko zgradbo, Loretsko kapelico zraven gradu v Grajski ulici pa je dal l. 1655. zgraditi tedanj lastnik grof Jurij Jernej Khisl (Kisel), po rodu Kranjec in slovenskega pokolenja. V to stoletje spada tudi Marijin steber na Glavnem trgu, postavljen l. 1681. v zahvalo za ponehanje kuge.

V naslednjem osemnajstem stoletju, in sicer l. 1784., je bila postavljena na Piramidi sedanja kapelica. Zgrajena je bila na razvalinah prvotnega mariborskega gradu na Piramidi, ki ga je l. 1528. uničil ogenj, ki je nastal vsled strele. Sicer pa ni iz tega stoletja v Mariboru nobene druge javne zgradbe, dočim je bilo sledeče devetnajsto stoletje doba največjega razvoja mesta Maribora. V tem stoletju so bile zgrajene skoraj vse pomembnejše javne zgradbe.

Serijo javnih zgradb, v devetnajstem stoletju, odpirajo kapelica na starem mestnem pokopališču. Zgrajena je bila l. 1827. in sta v njej pokopana škofa Anton Martin Slomšek in dr. Jakob Stepišnik. L. 1851. je bilo zgrajeno gledališko poslopje in dne 20. januarja naslednjega leta je bila po graških igralcih o- tvorjena prva sezona, in sicer z opero

»Marta«. L. 1902. je bilo gledališče prvič obnovljeno in modernizirano, po vojni pa drugič. L. 1853. je bila dogotovljena tedanja vojaška kadetnica, sedaj vojašnica kralja Petra; dve leti pozneje, l. 1855. javna bolnica; l. 1863. delavnica južnih, sedaj državnih železnic in l. 1869. evangelijska cerkev v sedanj Trubarjevi ulici. Realčno poslopje je bilo dovršeno in v šolske svrhe izročeno l. 1873. Mestna hranilnica je bila postavljena l. 1886. in istega leta je bil dograjen tudi prvotni samostan šolskih sester. Tri leta pozneje, l. 1889., je sprejela v svoje ozidje prve kaznjence moška kaznilnica na desnem bregu. Godbeni paviljon v mestnem parku je bil postavljen l. 1890.; ubožnica v Slovenski ulici l. 1891.; mestna klavnic l. 1892. Istega leta je dobil Maribor tudi sedanje gimnazijsko poslopje. L. 1893. so bile postavljene: vremenska hišica pred glavno pošto, palača sedanje glavne pošte in stavba sedanjega državnega ženskega učiteljskega in državne trgovske akademije.

Kakor vidimo, je dalo to stoletje Mariboru največ javnih zgradb, toda tudi sedanje dvajseto se je častno pričelo. Prav na prevluto stoletju, t. j. l. 1900. je bila posvečena in izročena svojemu namenu krasna Marijina ali frančiškanska cerkev, ki bo prihodnje leto torej obhajala že 30letnico. L. 1902. je bil po inicijativi gimnazijskega profesorja Franca Ferka ustanovljen mestni muzej, a istega leta je bilo dograjeno tudi krasno okrajno in okrogno sodišče. L. 1904. je bil postavljen pred Mestno hranilnico in na njene stroške spomenik županu Tappeinerju, dograjen pa je bil tudi sedanj Dijski dom v Prešernovi ulici. L. 1905. je bila postavljena Vinorejska šola pod Kalvarijo, l. 1906. je bila dograjena stavba sedanjega državnega moškega učiteljskega, leto pozneje pa dekliški zavod »Vesna«.

To so važnejše mariborske javne zgradbe, ki so bile zgrajene pred vojno. Kar je bilo postavljeno, odnosno dovršeno med vojno in po vojni, je pa itak znano tudi najširšim krogom mestnega prebivalstva.

Po že neznošni soparici,

ki je zadnje dni onemogočala celo spanje — se je davi po prav »gromovi!« predpripravi zopet vsipal blagodejni dežek, ki je bil že nujno potreben za polja, travnike in vrtove. Zemlja je že mestoma zijala in nenavadne razpoke so prošle dežja, ki je končno vendarle prišel. Od ure do ure pa se je ta dež razvil v zelo veliko ploho.

Današnja ploha

je zahtevala tekom predpoldneva dvakratno pomoč naših gasilcev, ki so se s svojo motorno sesalko najprej podali k menjalnici žita Drag. Kopicu na Aleksandrovi cesti, kjer so vodne mase udrele v kletne prostore. — Od tam so bili pozvani v Vinarsko šolo, kjer so vršili isto delo še ob sklepu našega poročila. — Za popoldan so pozvani na strelišče in še na druge kraje. — Dopoldanska dela so zahtevala precej napora, predno je prvovrstna motorna sesalka izčrpala vodno maso iz omenjenih kleti ter so s tem naši gasilci preprečili precejšnjo škodo.

Vodstvo obrtno-nadaljevalne šole v Mariboru

napisano: Vpisovanje vajencev in vajenk za šolsko leto 1929-30 se bo vršilo na mestnem magistratu od dne 19. avgusta do vključno 8. sept. in sicer ob delavnikih od 10.—12. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 10.—11. ure. K vpisovanju morajo priti vsi vajenci in vse vajenke, bodisi, da so že hodili v obrtno-nadaljevalno šolo ali pa da so šele vstopili v uk. Za vpis v III. letnik se morajo prijaviti oni kovinarski, mizarski, lesostrgarski, tapetniški in slikarski vajenci, ki so uspešno dovršili II. letnik obrtno-nadaljevalne šole; a njih učna doba pri mojstru traja še do aprila 1930. Isto velja tudi za šiviljske vajenke III. letnika. K vpisovanju je treba prinesiti zadnje šolsko izpričevalo (odpustnico osnovne ali meščanske šole ali izkaz obrtno-nadaljevalne šole) ter vsaj nekaj obrokov šolnine, ki je ista kakor lanske leto. Vodstvo prosi vse mojstre in mojstrinje, naj pošljejo svoje vajence in vajenke v navedenem roku sigurno k vpisovanju, da ne bo pozneje neprimlik.

Smrti škof aretiranega komunista.

V Mostarju so aretirali v soboto znane komunisticnega agitatorja Benjamina Finzija. Pri njem so našli litografski stroj za razmnoževanje letakov in vse polno kompromitirajočega materiala. — Prepeljali so ga v Sarajevo, kjer so ga takoj zaslili. V trenutku, ko je hotel orožnik, ki je stal poleg njega, nekaj telefonirati, je Finzi skočil skozi odprto okno, a pri tem padel tako nesrečno na tla, da je bil takoj mrtev.

Svinjski sejem v Mariboru.

Na svinjski sejem, ki se je vršil dne 9. t. m., je bilo pripelanih 189, prodanih pa 126 svinj. Cene so bile sledeče: 7—9 tednov stari prašiči 170—280 Din, 3—4 mesece 350—400, 5—7 mesecev 450—550, 8—10 mesecev 700—850, 1 leto stari 1.000—1.200 Din, 1 kg žive teže 10—12.50 Din, 1 kg mrtve teže 17—18 Din. —

Žrtev vročine.

Sinoči se je na Taborski ulici zgrudila vsled vročine Amalija Purgarjeva. Takoj pozvani rešilni avto je ponesrečenko odpeljal v domačo nego. —

Razne nezgode.

20letni delavec Matija Horvat je na Glavnem trgu tako nesrečno padel, da se je prav občutno ranil na čelu. — V levo roko se je vrezal 20 letni Martin Nešič. Poškodba je precej opasna. — Marica Šucova pa se je po nesrečnem slučaju vbodla v desno roko. — Z motorja je padel 21letni Stanko Weixl. K sreči se je le neznatno poškodoval na čelu. — V vseh teh slučajih, ki so lažje narave je posredovala rešilna postaja.

Zanimiva najdba.

Pri kopanju stavbenega materiala na vznožju Pohorja blizu Frama je našel ino zemec I. Schröder večja nahajališča nikljeve rude. Ker je najditelj zelo podjeten, je povsem razumljivo, da je ukrenil vsaj potrebno za izvoz te pri nas redke rude.

»Da vidi, kako so obleke narejene«

je davi okrog 3. zjutraj manipuliral na izložbi manufakturne trgovine Franja Masteka — 20letni Franc Predan, brezposelni mizarski pomočnik. Pri delu so ga zalotili okrog 3. ponoči trije gospodje. Stoklo na izložbenem oknu je bilo narezano z diamantom. Čim so gospodje pozvali Predana na odgovornost, se je spustil v beg, toda v Vetrinjski ulici ga je stražnik Pavel Penko aretirat ter izročil v zapore. —

Nenavadna nezgoda

se je pripetila uradniku Franju Močniku, ki si je pri hoji na cesti nategnil kite desne noge. Po preiskavi pa se je ugotovila fraktura desne pete. Ponesrečenec je bil oddan v domačo zdravniško oskrbo.

Škofov kočjaž — okraden.

Škofijskemu kočjažu Vilku Pavliniču je nekdo v neopaženem trenutku in iz nezaklenjene sobe odnesel srebrno uro s srebrno verižico. Oškodovanec domneva, da mu je dragoceni spomin izmaknil neki fant, ki pa tatvino odločno zanika.

Služkinja — žrtev žeparja.

Na vlakcu železniške proge Ptuj - Maribor je neznan žepar izmaknil Franci Čehovi, služkinji v Veliki kavarni, poselsko knjižico, v kateri je imela tudi 4 bankovce po Din 100. Za storilcem ni sledu.

Razburljiv prizor v Tattenbachovi ulici.

J. Matkovšek, občinski delavec, se je mudil kot voznik mestnega vprežnega škroplilnika po poslu v Tattenbachovi ul. Od nasprotne strani prihajajoči traktor ga je pritisnil ob hidrant v taki obliki, da so vsi gledalci mislili, da se je Matkovšek zgodilo kaj hudega. Po golem slučaju pa mu je traktor samo raztrgal obleko in ga ranil na desnoroči. Dobrodušni delavec se je poravnal s povzročiteljem nezgode za Din 300.

Zdravnik dr. Vilko Marin

ordinira od 12. avgusta naprej zopet redno od 10.—12. in 14.—16. ure v Razlagovi ulici 15, tel. 205. — 1931

Nabava sena za mariborsko garnizijo.

Za 14. avgusta ob 11. dop. je razpisana licitacija za nabavo 100.000 kg sena in slame pri komandi vojnega okruha v Mariboru, kjer so tudi razvidni vsi pogoji za razpisano licitacijo. —

Koliko je lani prišlo izseljeniškega denarja v domovino?

Po podatkih Izseljeniškega komisarijata v Zagrebu je tekom lanskega leta prišlo v našo državo izseljeniškega denarja 18.696.592.47 dolarjev, od tega 12.452.414.64 iz Amerike. Preko bank je prišlo okoli 15 milijonov, preko poštne hranilnice pol milijona, preko brodarskih društev 300.000, v pisnih 1 in tri četrt milijona, in oni, ki so se povrnili, so prinesli krog 1 milijon dolarjev. Ako odbijemo od te vsote pasiva (vozovnice, potne stroške, takse itd.) v iznosu 2.728.056.50 dolarjev, preostane aktivum 15 milijonov 968.535.57 dolarjev ali 902 milijona 222.225.80 dinarjev. Smatrajo, da se ta vsota letos ne bo zmanjšala, ker je v primeri z materialno silo naših izseljencev v Zedinjenih državah, ki jo cenijo na 300 milijonov dolarjev, itak mala.

Skrivnostna tong-vojna

V newyorskem kitajskem predmetju so se vršili pred nekaj dnevi resni boji, tekom katerih je bilo 5 mrtvih, 34 ranjenih in 200 aretiranih. Povod za te boje je bil umor nekega odličnega Kitajca, vodje neke kitajske tolpe (tong), ki so ga ustrelili pred neko beznico. Ta umor je bil maščevanje za srdite rodbinske boje, ki so se vršili pred petimi leti in tekom katerih je našlo smrt preko 100 Kitajcev. Boje se, da bi mogli nemiri tudi sedaj zavzeti večji obseg.

»Tong-vojne so prastar maščevalni sistem, ki spominja na krvno osvetilo na otoku Korziki. Ako je tekom spora ali tekom kupčijskih razprtij član kakere rodbine zaboden ali ustreljen, potem se mora po kitajskih običajih ta umor maščevati znotraj rodbine. Ker pa se ne posreči vedno ubiti morilca samega, temveč mora plačati njegov zločin kak drug član rodbine s svojim življenjem, zavzema tong-vojna vedno večji obseg. Šele energičen na stop policije ali intervencija nevtralnili Kitajcev more napraviti konec tem bojem. Večina bojev se razvije med posameznimi kitajskimi skupinami radi tihopostva opija. Tudi v navedenem slučaju je prišlo do tong-vojne radi spora med dvema kitajskima tolpama, ki se nista mogli zediniti glede razdelitve plena. Prišlo je do več izdajstev, ki so jih pripisovali navedenemu Kitajcu, ki so ga nato našli ustreljenega v Newyorku.

Mariborski in dnevi drobiž

Krst našega tretjega kraljeviča.

V četrtek, 15. t. m., na praznik Marijinega vnebovzetja, se bo vršil na Bledu krst tretjega sina kralja Aleksandra in kraljice Marije. —

Velika skupščina Ciril-Metodove družbe.

Letošnja velika skupščina Ciril-Metodove družbe se bo vršila dne 15. septembra v Kranju in je polovična vožnja že sedaj zagotovljena. —

Visoka sezona obiranja hmelja v Dravski dolini.

Dodatno k našemu včerajšnjemu poročilu glede odhoda 300 obiralk hmelja v Marenberg, nam sporočajo, da je bil dotični transport komaj slaba desetina vseh naročenih obiralk, katerih je dospelo do včeraj čez 3000 (tritisoč) iz vseh krajev Slovenije in hrvaške. Največji kontingent — okrog 500 jih odpade samo na najobsežnejše Zupančeve hmeljske nasade. Marenberg je za dobo 2—3 tednov kar čez noč postal pravcata ženska republika; kajti moški svet se je v tem ženskem »hmeljskem polku« kar izgubil... Sprejemi posameznih partij so dali zadnjim nočem precej gostolenja, petja in živahnosti. Povsem razumljiva vprašanja radi prenočišč se je radi skromnosti delavk prav ugodno rešilo. Po večerih pa se razlega, ko nastopi delopust — lepa slovenska pesem, ki boža dušo narodno zavednih Marenberžanov. —

V dečji počitniški koloniji na Pohorju, se tudi druga skupina otrok prav dobro počuti. Otrokom, ki so večinoma šibkejša konstitucija, pohorski zrak in solnce prav dobro deneta in povzročata apetit. V prvem tednu so skoro vsi pridobili na teži, med temi ena deklica kar 2 in pol kg. V koloniji so sedaj vsa dela za letošnji dokončana. V razvedrilo so prejeli pretekli teden otroci kinoaparat s tedensko

dvakrat novim programom in radio, ki veže letoviščarje s svetom. —

Razglednice počitniške kolonije na Pohorju

se dobe pri upravi oblastnega dečjega doma. —

Štiridesetletnica mature

so praznovali 11. t. m. v Rogaški Slatini gg: Cizelj Miško, nadučitelj v Mariboru; Kranjc Jože, šolski upravitelj v p. v Smartnem na Paki; Kurbus Tomo, šolski upravitelj v p. v Rogaški Slatini; Terčak Jože, šolski upravitelj v p. v Smartnem na Paki in Zacherl Fran, šolski upravitelj v p. v Ljutomeru. Od 15 maturantov so umrli štirje: Vobič Oton, Simonič Karel, Pukmajster Jaka in Čeh Josip. V Avstriji bivajoči so svojo odsotnost pisмено opravičili. Vse slavljenice je povabil na svoj dom g. Kurbus, ki je s pomočjo svoje ljubeznive gospe soproge in dražestnih hčerk dosegel, da je bila proslava obletnice tem prijetnejša in animiranejša.

Koncert v mestnem parku

bo v četrtek dopoldne. Svirala bo železničarska godba pod taktirko kapelnika Schönherja.

Gremilj trgovcev v Mariboru

naznana svojim članom in kupujočemu občinstvu, da so trgovine na praznik dne 15. t. m. ves dan zaprte. —

Avtobusni izlet Plitvička jezera - Hrvatsko Primorje.

Opozarjajo se izletniki, da je odhod iz Maribora z Glavnega trga (avtobusna postaja) dne 14. t. m. točno ob 2. popoldne ob vsakem vremenu. Avtobus bo stal na postaji 15 minut preje, tako da bo lahko vsak izletnik spravil prtljago.

Pes je ugriznil v lice

mizarja Vinka Lokarja pri Rojkovi gostilni v Pobrežju. Ponesrečenec je nudiča prvo pomoč rešilna postaja. —

Poljaki na Češkoslovaškem

Kako žive politično in kulturno?

Po statistiki iz l. 1921. je v češkoslovaški republiki bilo takrat 75.000 Poljakov. To število je do danes znatno naraslo. V ČSR. je danes močna poljska manjšina, ki s svojim kulturnim in gospodarskim življenjem dokazuje, da ni prekinila zvez s Poljaki v svobodni Poljski. Moč te manjšine se je manifestirala tudi na kongresu inozemskih Poljakov, ki je bil nedavno v Varšavi. Tudi na splošni državni razstavi v Poznaniu so Poljaki iz ČSR. razstavili mnoge dokaze svoje gospodarske in kulturne moči in dokazali, da je poljska narodna manjšina v ČSR. vzorno organizirala svoje kulturno-prosvetno in gospodarsko življenje.

O zgodovini Poljakov v ČSR. je pisal nedavno »Kurjer Wiljenski«. Dne 23. januarja 1919. v času, ko se je mlada poljska vojska na vzhodu borila proti boljševizmu in ko so Poljaki odbijali napade ukrajinskih hajdamakov pod Lvovom, je vkorakala češka vojska v tešinsko Šlesko. Prišla je pozneje zavezniška komisija, da začrta demarkacijsko linijo in izvede plebiscit v duhu sporazuma med češkimi in poljskimi diplomati v Parizu. Mnogo je bilo že prelite krvi za časa plebiscitnih priprav. Toda do plebiscita ni prišlo. Dne 28. julija 1920 je prišla vest, da je vprašanje Šleske v Parizu rešeno: Tešinsko je razdeljeno. Olsa je določena kot meja.

Poljska narodna manjšina v ČSR. se je takoj vrgla na intenzivno kulturno, ekonomsko in politično orga-

niziranje. Silno mnogo je storila v tem pogledu poljska socialistična stranka s svojim dnevnikom (sedaj tednikom) »Śleski delavec«. Pri obč. volitvah l. 1923. so se Poljaki zelo afirmirali. V 35 občinah so dobili svoje župane, tudi v največjem šleskem mestu Karnovu, kjer županuje zdravnik dr. Olszak, predsednik Poljske Šolske Maticice. Pri parlamentarnih volitvah l. 1925. je bil izvoljen znani poljski kulturni delavec dr. Leon Rolí, starosta Sokola. Tudi na komunistični listi je bil izvoljen Poljak Karel Sliwka. V deželni zbor v Brnu pa je izvoljen Poljak Karel Junga, znan gospodarski delavec.

Poljaki v ČSR. imajo poleg že gori imenovanega lista »Śleski delavec« tudi še liste »Gazeta Kresowa«, »Nasz kraj« in »Nasz lud«. Na Šleskem in Moravskem imajo 172 poljskih šol (106 javnih in 66 zasebnih). Imajo tudi strokovne šole. Najvišja poljska šola je realna gimnazija Poljske Šolske Maticice v Orlovu. Poljske šole obiskuje 14.218 otrok. Šole oskrbuje s potrebnimi sredstvi Maticica, ki ima 7000 članov v 80 organizacijah. Protektor Maticice je A. Osuchowski v Varšavi. Tudi nekaj umetnikov štejejo Poljaki v ČSR., med njimi je zlasti slikar prof. Gustav Fierl.

Češkoslovaška republika postopa z vsemi, zlasti pa še s slovanskimi manjšinami, zelo tolerantno, zato je kulturni, gospodarski in politični razmah Poljakov v ČSR. v taki meri mogoč.

Mamilo divjakov najepohalnejše zdravilo

ODKRITJE PRI INDIJANCIH V EKVADORJU. — ALKALOID BANISTERIN IN NJEGOVA ZDRAVILNA MOČ.

Doslej smo bili navajeni, da so nas primitivni narodi Afrike in Amerike osrečevali samo z raznimi ekscentričnimi plesi, kakor so tango in drugi, ali pa da so s svojo preprosto umetnostjo bili »vzor« raznim evropskim primitivizmom. Višjih vrednosti od njih nismo dobili. Vendar pa je bilo v Evropi že davno znano, da so nekateri divjaški narodi izvrstni varilci strašnih strupov, kakršnih niti najmodernejša kemija ne zmore. Kot varilci takih strupov so sloveli že v prejšnjih stoletjih mnogi narodi z otokov Južnega morja, pa tudi ameriški Indijanci niso mnogo zaostajali za njimi.

V najnovejšem času je pa domača znanost in večšina divjih Indijancev v državi Ekvador v Južni Ameriki po stala velevažna rešitev pri zdravljenju nekaterih najtežjih bolezni. Našel in prvi odkril je to indijansko veččino znani nemški raziskovalec Južne Amerike, Koch-Grünberg. Na svojih potovanjih po Ekvadorju je Koch-Grünberg našel divje indijanske ročave, ki znajo iz soka neke vrste lijan pripravljati čisto svojevrstno mamilno pijačo, katere kulturno človeštvo doslej ni poznalo. Ta pijača ima neverjetno moč, da poživlji in pomladi tudi najbolj lene in onemogle ljudi.

Raziskovalec Koch-Grünberg je opazil, da postanejo ljudje po zavzivanju te skrivnostne pijače nenavadno sveži, razgibani in veseli. Kadar so se Indijanci navžili tega mamila, so pričeli skakati, plesati, prepevati in smejati se. Skratka, učinek je bil tako velik, da so oživeli celo stari in starke, postali zopet sveži in močni, tako da so z lahkoto vzdržali tudi največje napore. Učinek te pijače je nemškega raziskovalca tako navdušil, da si je od Indijancev izprosil manjšo količino tega mamila, ga prinesel v Evropo ter ga izročil v preiskavo in preizkušnjo znanemu nemškemu farmakologu, prof. dr. Lewinu na univerzi v Berlinu.

Prof. dr. Lewin je indijansko mamilo analitično preiskal in ugotovil, da je pravi povzročitelj svojstev pijače poseben alkaloid, ki se nahaja v

njej in kateremu je dal znanstveno ime »banisterin«. Prve eksperimente z banisterinom je prof. dr. Lewin napravil na živalih in ugotovil, da je učinek zares nenavaden. Ker pa znanstveniku ni šlo za mamilo ampak za novo zdravilo, se je lotil nadaljnjih poizkusov, kako bi se dal banisterin uporabljati v modernem zdravilstvu. Lotil se je tedaj po uspehih na živalih eksperimentov tudi na ljudeh in sicer na ta način, da jim je banisterin injiciral v kri.

Učinek je bil epohalen. Prof. doktor Lewin je ugotovil, da je novi alkaloid nenadkriljivo sredstvo za zdravljenje ohromelosti bodisi posameznih delov telesa kakor tudi obče ohromelosti, nekaterih možganskih in drugih sličnih bolezni. Po injekciji 0.04 gr. banisterina so hromci, ki se že več let niso mogli ganiti z mesta vstali in zopet hodili kakor poprej, ko so bili še popolnoma zdravi. Vendar pa so je pri večini eksperimentov zaenkrat še izkazalo, da je injekcija banisterina učinkovala samo začasno in se je potem, ko je delovanje mamila ponehalo, bolezen zopet vrnila. Kljub temu pa more dr. Lewin, kakor je nedavno poročal v »Berlinski medicinski družbi«, zaznamovati tudi nekaj slučajev, ko je uspeh po ponovnih injekcijah ostal trajen in se bolezen ni več ponovila.

Vsled tega je berlinski farmatolog prepričan, da je človeštvo z banisterinom dobilo neprecenljivo novo zdravilo, ki bo pri bodoči izpopolnitvi metode zdravljenja povzročilo pravo revolucijo v dosedanjem načinu zdravljenja teh bolezni. Edina težkoča, ki se je pri tem odkritju pojavila, je vprašanje pridobivanja sirovine, ki vsebujejo banisterin. Raziskovalec Koch-Grünfeld sam ne ve in tudi ni mogel izvedeti, iz katere vrste lijan Indijanci pridobivajo svoje mamilo, ker čuvajo to kot svojo tajnost. Edina količina banistrina, ki sedaj obstaja v Evropi, obsega samo 1.2 grama.

Treba bo tedaj odkriti indijansko tajno in berlinski znanstveni krogi že pripravljajo ekspedicijo, ki bo pod vodstvom raziskovalca Kocha-Grünberga odpotovala v Ekvador, da naj-

de rastlino, ki vsebuje dragoceni alkaloid banisterin. Tako bo tedaj domača divjaška medicina dala človeštvu novo neprecenljivo zdravilo, kar

je silno značilno za zgodovino odkritij in iznajdb, ker kaže, da so epohalni iznajditelji lahko tudi ljudje na najnižji stopnji kulture.

Jubilejna medklubaska koles. dirka

motokolesarskega kluba »Ilirija v Ljubljani

bo v nedeljo dne 18. avgusta na progi: Ljubljana - Novo mesto - St. Jernej - Novo mesto - Ljubljana. km 168. Start in cilj pri km 3 na Dolenjski cesti (pred gostilno Jelačin). Starta ob 5.30. Obrat pri km 86.800 pred St. Jernejem. Vozi se samo v eni skupini.

Darila: Zmagovalec prejme veliko srebrno kolajno, drugi in tretji male srebrne kolajne, četrty do deseti bronaste kolajne. Časovne kolajne dirkačem, ki dospejo 45 minut za prvim na cilj. Posebna darila: Zmagovalec prejme novo dirkalno kolo »Aiglon«, katero podari g. Viktor Bohinc ter preide to kolo v takojšnjo last zmagovalca. Drugo darilo: Nov kovček gramofon, ki ga podari g. A. Rasberger. Tretji, četrty in peti prejmejo darila.

Splošna določila: 1. Vozi se po določenih dirkalnih pravilih. »Koturaškega Saveza SHS«. 2. Pravico starta imajo vsi člani klubov Slovenije, ki so včlanjeni v »Koturaškem savezu SHS«. 3. Vsak dirkač vozi na lastno odgovornost ter se mora strogo držati cestnopolicijskega reda. Kolesa morajo biti opremljena z zvonce in rabljivo zavoro. 4. Vsak dirkač je obvezan oddati lastnoročen podpis na kontrolni listi na obratu — sicer se ne klasificira. 5. Eventuelni protest se ima prijaviti tekom 10 minut po prihodu na cilj vodstvu dirke, proti položitvi Din 50, katera vsota zapade, ako se protest zavrne. 6. Predpisan je minimalni uspeh km 27.500 na uro ob slabem vremenu km 25. 7. Dirkači se imajo javiti vodstvu dirke ob 5.15 na startu. 8. Ako se ne javi na startu najmanj 15 tekmovalcev, si pridruže upravni odbor Motokolesarskega kluba »Ilirija« pravico izpremembe razpisa in event. preložitve dirke. 9. Vrstni red in oblika startanja se določi po športni komisiji na startu. 10. Prijave so v smislu priložene startne liste končnoveljavno zaključene.

M. O. L. N. P. službeno.

Radi določitve reprezentance se igra v četrtek na prostoru SSK Maribora ob 17. trening tekma med kompletnim moštvom ISSK Maribor in kombiniranim teamom Rapid - Železničar. Sledeči igralci morajo biti točno ob 16.30 v garderobi SSK Maribora: Barlovič, Baumel, Flack, Frangeš, Heller, Konrad, Löschnig, Matias, Pelko, Pollak, Ronjak, Schmidt, Seifert, Simmerl, Tergletz in Wagner. Navedeni nogometaši naj prinesejo s seboj čevlje in hlačke; drese stavi SK Železničar na razpolago. Proti igračem ki

Po 53. letih pogled v svet

Že več kot pred pol stoletja so se zaprla jetniška vrata za Josipom Pomereyem iz New Atlante v Zedinjenih državah, ki je tedaj, še kot mladenič, umoril tri moške ter bil obsodjen na dosmrtno ječo. 53 let je sedel že sedaj za visokim zidovjem kaznilnice.

Pomerey je danes že sivolas človek in gotovo ne bo več dolgo živel, ker je postal že zelo bolehen. Toda tudi proti njemu, ki je bil obsodjen v dosmrtno ječo, so hoteli biti obzirni in so mu lepega dne sporočili, da bo od sedaj naprej lahko delal na neki kaznilniški farmi. Mrzlično je pričakoval trenutka, ko bo zapustil hišo, v kateri je bil zaprt dolgih 53 let.

In končno je prišel srečni dan. Posadili so ga v kaznilniški avto in sicer tako, da je mogel videti mesto, katero je smel občudovati 102 minuti. Prvič se je peljal z avtom, prvič videl omnibuse in letala, najbolj pa so mu imponirala razna ogromna dvigala, ki so nakladala blago na parnike. Ko jih je opazil, je postal tako silno radodoven, da je hotel za vsako ceno izstopiti in priti bližje. Ko je prisel končno na farmo in so ga spraševali, kakšne utise je dobil, je zmajal z glavo in rekel: »Konj pa nimate več, škoda lepih živali?« In po povratku so se zopet zaprla za njim kaznilniška vrata.

ne bi nastopili, se bo postopalo v smislu podsaveznih pravil. Tajnik.

Motociklistične dirke v Zagrebu.

Na praznik 15. t. m. in v nedeljo 18. avgusta se bodo vršile v Zagrebu na dirkališču v Černomeru velike mednarodne motociklistične dirke, ki jih priredi 1. hrvatski motociklistični klub. Za dirke vlada ogromno zanimanje, ker se jih bodo udeležili najboljši vozači Avstrije, Madžarske, Nemčije in Francije. Udeležbo je prijavil tudi sloviti nemški rekorder Klein, ki vozi s povprečno hitrostjo 104 km na uro. Proti inozemskim kapacitetam bo imel naš prvak Štrban težko stališče, vendar mu pripisujejo ugodne šanse.

Avstrijski sodnik v preiskavi.

Avstrijski nogometni savez je na podlagi časopisnih poročil o slabem sojenju g. Zwickerja v Splitu slednjega poklical na odgovor. Naprosil je JNS, da mu poroča, v koliko odgovarjajo časopisna mnenja resnici. G. Zwicker je v preiskavi.

Počitnice

na vsem teritoriju JNS je savez zapovedal od 12. do 25. avgusta. Tudi v sportu so zavladali pasji dnevi...

Splitški sport

Splitčani so v sportu zelo agilni. Hajduk se bori za prvenstvo države z ugodnimi šansami za prvo mesto. Plavači so si v Ljubljani osvojili prvenstvo države. Veslači »Gusarja« so odpotovali v Bydgoz na Poljskem na tekme za prvenstvo Evrope. S svojim osmercem upajo doseči eno prvih mest. »Labud« pa ima krasne izgleda, da zmaga na »Jadranski« tekmi jadrnic. Na štiri strani se bore vrli Splitčani in povsod prvačijo. Druga mesta se s Splitom pač ne morejo primerjati, želeti pa bi bilo, da ga s pridom posnemajo.

Odbori ljubljanskega podsaveza

so se na zadnji seji konstituirali naslednje: Poslovni odbor: predsednik Lukežič (Hermes), tajnik Mahkovec (Ilirija), blagajnik Šetina (Primorje) odborniki Bačar (Reka), Rovar (Primorje), Kuref (Nakar), Dorčec (Slovan), Rakovec (Svoboda), Pevalak (Ilirija) in Erman (Jadrar). Kazenski odbor: predsednik Vičič (Svoboda) tajnik Mahkovec (Ilirija), odborniki Pogorelec (Ilirija), Gočar (Slavija), Bergant Hermes), Malovrh (Svoboda) in Dogan (Primorje). Seje LHP se bodo odslej vršile v prostorih palače Delavske zbornice, kamor je naslovljati dopise.

Tragedija na Severnem tečaju

Italijansko ekspedicijo, ki je odšla v pokrajine Severnega tečaja iskati ostanke ponesrečenega Nobilovega zrakoplova »Italija«, je zadel težka katastrofa. Več članov posadke ladje »Helmen Sucai« ter vodjo Guidoza je v sredo napadel lačen beli medved. Načelnik ekspedicije Albertini je odhitel ogroženim s puško v roki na pomoč. Po nesreči pa se je pod Albertinijem vdrila plast ledu, pri čemer se je puška predčasno sprožila in je krogla Guidoza tako nevarno ranila, da je kmalu nato izdihnil. Njegovo truplo so z vsemi častmi spustili v morje.

Novi telefonske zveze z inozemstvom

bodo otvorene po sklepu ministrstva za javna dela iz naših letovišč in sicer: Baška—Krk—Brno; Kraljevica—Malinsko—Bratislava—Brno; Novi—Brno; Šibenik in Rab—Praga; Novi—Praga; Dubrovnik—Gruž; Baška—Krk—Rab—Dunaj; Malinska—Dunaj. Telefonski promet prične 10. t. m.

Virgilov 2000 rojstni dan.

Prihodnje leto poteče 2000 let, odkar se je rodil znameniti latinski pesnik Virgil. Italijansko prosvetno ministrstvo je izdalo že sedaj posebna navodila, da se bo vršila proslava Virgilovem rojstnem kraju čim svečaneje.

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodovinski roman iz starih Benetk 141

»No kaj? ...«
 »Je bil gotovo kak sovražen vojak?«
 »Nikakor ne; pisal sem, in to ponavljam usno, da je bil nepoznan, tako v taborišču kakor v Gubernolu. Več jih je zadrževalo, da je sin nekega doža.«

»Ali je kdo imenoval kako ime?«
 »Da; več častnikov mi je zagotovilo, da morilec ne more biti nihče drugi kakor tujec, ki ga je Ivan de Medičis sprejel ponoči v svojem šotoru in s katerim je imel hud prepir.«

»Kako je bilo ime temu človeku?«
 »Roland Kandiano.«
 Bembo je vztrepetal tako silno, kakor da se ni nadejal slišati to ime. Vstal je in z grozo pogledal okrog sebe. V tem trenutku mu je bilo, kakor da utegne Roland nenadoma stopiti predenj, zagrabiti ga in ga iznova vleči s seboj v tisto strašno podzemeljsko jamo. Videl je Aretino, ki je slonel v svoji postelji ter ga gledal z osuplimi očmi. Zasmrmoval se je te nepremišljene bojazni, sedel nazaj ter vprašal:

»Ali tudi ti pred svojim odhodom nisi govoril z nikomer o tem poslanstvu?«
 »Z živo dušo ne,« je dejal Aretino po trenutnem obotavljanju.

Toda kakor kratko je bilo to obotavljanje, Bembo ga je vendar zapazil.

»Nesrečnež!« je zarohnel Bembo in pristopil k postelji, »ti si govoril!«

»Ne, prisežem ti, da ne!«
 »Ali veš,« je povzel Bembo, razburjeno strešaje Aretinovo roko, »ali veš, kdo je bil tvoj tajnik? ...«

»Kateri tajnik? Ali noriš? ...«
 »Skrivnostni tajnik, o katerem sem te zamenjal, ker nisi vedel ničesar razen njegovega imena! Ali veš, kdo je bil ta človek?«

»Ne, pri Klarinih laseh, ničesar ne vem!«
 »Kje je zdaj? Kaj se je zgodilo z njim?«
 »Izginil je na predvečer mojega odhoda. Naj ga čuva hudič na vseh njegovih potih!«

»Vidiš, ti trojni norec: to je bil Roland Kandiano!«

»Oha; ...«
 »On, da, on, tako ti pravim!«

»No, pa, kaj je v tem tako čudnega? In kaj miliš, da to briga mene? Kakšna skrb je meni navsezadnje do tega, kar dela in počenja Roland Kandiano? ... Ali se ne bo vrnil, ali pa se vrne, kakor mu bo drago!«

Ob teh besedah je Bembo vztrepetal. Plamen strašnega upanja se je nenadoma zasvetil v njegovih očeh.

»Če bi se vrnil!« je mislil sam pri sebi.

»Kar mi je v vsem tem najbolj jasno,« je nadaljeval Aretino, »je to, da izgubim razen prijateljstva Ivana de Medičisa tudi dvatisočpetsto dobrih

srebrnjakov, ki bi jih moral prejeti po srečno opravljenem poslanstvu.«

»Poslušaj,« je menil Bembo, »ali hočeš dobiti vseeno ta denar?«

»Kajpada hočem!« je vzkliknil Aretino, ki je naenkrat nehal jokati.

»Ali hočeš dobiti dvakrat, trikrat toliko — kolikor ti bo srce pozelelo?«

»Govori, prijatelj Bembo; govori, tvoje besede so kakor suho zlato. Kaj naj storim?«

»Zahteva je malenkostna. Tvoj tajnik ...«

»Slavni Roland Kandiano?«

»Da. Ali nisi rekel, da se nemara vrne k tebi?«

»Da. Sam mi je sporočil.«

»Dobro. Vidiš, kadar pride, pokaži mu prijazen obraz in ga pridrži pri sebi par ur, naj te stane kar koli ...«

»To ni težavno.«

»In obvesti me nemudoma.«

»Aha!«

»Ali ne maraš?« je zarenčal Bembo.

»Zakaj ne hudiča! Ne poznam tega človeka in ga ne moram poznati. Čisto vseeno mi je, kaj se mu pripeti. Velja, Bembo! Če se vrne, ti pošljem še isti hip obvestilo.«

»In tisti dan dobiš desettisoč srebrnjakov.«

»Prilegli bi se mi. Te mrcine babje, so v moji odsotnosti strašno zapravljele. Našel sem jih v oblekah iz brokatne svile in v dragocenih šerpah. In vrhutega sem tudi sam mnogo porabil na svojem popotovanju ...«

»Javi se pri blagajni. Poskrbel bom, da ti izplačajo tisoč srebrnjakov.«

»Diavolo! Torej je ključ blagajne takorekoč v tvojih rokah?«

»Da, Peter. Ne pozabi, da ti odprem to blagajno na stežaj, ako nam storiš uslugo, o kateri sva govorila.«

»Pravim, da velja; zanesi se name!«

Bembo je odšel v največji naglici ter se vrnil v doževsko palačo, kjer ga je dož nestrno pričakoval, izprehajaje se ves razburjen po svojem kabinetu, kamor tisti dan ni pripustil nikogar v avdienco.

»Kako je?« je vprašal dož, kakor hitro je zapazil Bembo, »ali imaš kaj zanesljivih novic? Ali veš, kako je ime morilcu Velikega Vraga?«

»Visokost,« je dejal Bembo, »niste se zmotili.«

»Torej je res Roland Kandiano!« je vzkliknil Foscari in prebledel.

»Seveda je on, visokost. Toda ko sem prejel od Aretina to slabo novico, sem izvedel tudi drugo, ki prvo nekoliko popravi.«

»Govori, Bembo, govori; prisegam ti, da vidim v tem trenutku okrog sebe zgolj nesrečo in katastrofo.«

»Torej, visokost, prepričan sem, da bo Roland Kandiano kmalu v naših rokah.«

»Kako to?«

»Kandiano je v odnošajih z Aretinom.«

»On? Česa se je neki mogel nadejati od tega poestra?«

»Ne vem; vem samo, da se je Roland spravil v stalne stike z Aretinom in da je nadvse verjetno, da se kmalu vrne k njemu.«

»Pa potem?«

»Potem je Roland Kandiano izgubljen.«

Foscari je zmajal z glavo. Najnovejši udarec usode mu je bil vzel ves pogum.

»Ne, Bembo, ne; Kandiano ne bo padel v naše roke. Sam se čutim ujetega v nekakšno mrežo. Roka usode je nad mano. Zaman se ji skušam izvit. Pogin Velikega Vraga v takem trenutku je zame grozovita katastrofa. Toda to, da je neposredni in namembni vzrok te nepopravljive nesreče ravno Roland Kandiano, je zame najstrašnejše.«

»Visokost,« je dejal Bembo z mirnim glasom, »izgubljeni ste, ker se sami udajate v svojo pogubo. Toda če se ji boste uprli, ste rešeni. Govorite mi o usodi. So združenja okolnosti, ki jih more mogočna volja resnično silnih ljudi okrepiti ali razpršiti kakor hoče. Položaj je vendar zelo enostaven. Če počakate, zadene udarec vas; ako pa udarite vi prvi, je vsa nevarnost razbita.«

Ob teh besedah se je Bembo vzravnal.

V tem trenutku se je zdelo, da je v resnici inspirator Foscarija, zli duh strašnega doža, demon nesrečnih Benetk.

»Kaj naj storim, Bembo? Kaj naj storim? Svetuj mi ... Saj zaupam samo tebi! Ti edini si me vodil doslej ...«

»To je bilo zato, visokost, ker je moja usoda srečna ali nesrečna, nerazdružljivo spojena z vašo! Če podležete vi, podležem tudi jaz. Če dospete vi na vrhunec najvišje moči, potegnute tudi mene za seboj do časti in slave. Kak drugi bi vam ne govoril o zvestem prijateljstvu in o hvaležnosti ... Jaz pa vam pravim samo, da je z vašo veličino najbolje zajemčena moja. Jaz ne verujem v prijateljstvo; verujem samo v moč človeške volje. In zato mi zaupate, visokost; zaupate mi ravnotako, kakor jaz zaupam vam. Zato tvoriva midva skupaj eno samo, nerazdružljivo silo. Moje odkritosrčno prepričanje je, da bi bili vi sami, to je, brez mene, v veliki nevarnosti. Istotako vem, da padem jaz brez vaše zaslome klaverno zopet v bedo in neznatnost, iz katere ste me vi povabili na moje sedanje mesto. Ostaniva torej združena; bodiva drug drugemu zvesta in verna opora. Imejte v slehernem trenutku malodušja gotovost, da je nekdo tukaj, poleg vas, ki misli in snuje za vas in je pripravljen tvegati na prvo znamenje vse za vaš blagor, pripravljen lotiti se slehernega, tudi najtežjega podjetja ... Mislite na to, koliko premoreva midva skupaj v takšnih okolnostih ...«

»Da, Bembo, vem to in ti zaupam.«

Kardinalova tirada, zmerna v svoji obliki, a glo boko rafinirana in spretna v mislih, ki jih je izražala, je napravila v doževi duši silen vtis.

Ponovil je:

»Kaj naj storim, Bembo: Svetuj mi ...«

Toda te besede je izrekel že s trdnejšim glasom, ki je izvajal voljo do dejanja.

»Kaj naj storite, visokost?« je povzel Bembo.

»Lahka reč ...«

Vstal je, stopil k mizi in težko, kakor da bi hotel treščiti ob njo, položil svojo pest na list papirja, ki mu ga je bil dož pokazal. Na tem papirju je bilo zapisanih že kakih sto imen.

Dober nakup

zviša Vaš promet, zato obiščite

LIPSKI JESENSKI

VELESEJM 1929

splošni, tehnični, stavbeni velesejm 25.—31. VIII.
 tekstilni velesejm 25.—28. VIII.
 velesejm športnih predmetov 25.—29. VIII.

Vsa pojasnila se dobe pri častnih zastopnikih

za Mariborsko oblast: Dr. Leo Scheichenbauer, kem. laboratorij, Maribor, Trg Svobode 3. Tel. 103

za Ljubljansko oblast: Stegu, Ljubljana, Gledališka ulica 8, telefon 2925

1878

»JDEAL«

Tel. 480

Tel. 480

Parna pralnica in kem. čistilnica

Centrala: Frankopanova 9
 Podružnica: Vetrinjska 7
 Pride in dostavi se na dom

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva; vsaka beseda 30 p., najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zanimivo, dopolnjevanje in oglaševanje trgovskega ali rokodelskega značaja; vsaka beseda 30 p., najmanjši znesek Din 10.—

Avto Fiat 509

rabljen z nastavkom, davka prost, 12.000 km. prodamo proti primerni garanciji tudi na obroke. Triumf Auto, Maribor, Frančiškanska ulica. 1884

Vdova z odraslimi otroci,

želi mesta hišnice. Naslov v upravi lista. 1932

Vsak dan

in ob vsakem vremenu koncert v kavarni »Park«. 1933

Čitaj in povej sosedu!

Pri »Brzopodplati«, Maribor, Tattenbachovi ulici 14, se kemično čisti in strojno barva čevlje in vse usnjate predmete. Barve na izbiro z različnimi kombinacijami.

Najvišje cene

plača za staro zlato, srebro in novce kakor tudi za zobovje M. Ilger-ja sin, Maribor, Gosposka ulica 15. 1548

Žimo staro

(obnošene posteljne blazine) kupi sedlarska delavnica na Slomškovi trgu št. 6. — 1926

Kompletne spalne sobe,

jedilnica in kuhinja radi selitve na prodaj. Vpraša se: Pobrežje, Cankarjeva ulica 7, pritličje, dnevno od 10.—12. ure. 1926

Skladišče — klet,

veliko v sredini mesta oddam v najem. Ponudbe pod »klet 1. sept.« na »Večernika«. 1929

Sobo in črkoslikanje

izvršuje po ceni, hitro in okusno Frano Ambrožič, Grajska ul. 2. 1921

Gospodično

pridno in pošteno za dnevno delo v lekarni išče lekarna pri sv. Aneji, Glavni trg 20. 1907

KIS ZA VLAGANJE

kumarc in drugo, vinski kis, špirit, vse vrste likerjev, tropinovec, droženko, slivovko, rum, konjak itd. Na drobno! dobite po zmernih cenah edino pri trdkki Na debelo!

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA 9

tovarna za izdelovanje dezertnih vin in strupov

1501

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani: predstavnik izdajatelja in urednik: ... v Mariboru, Trška Mariborska ulica 4. d. ... Stanko ...